

Uppsala Universitet
Institutionen för informationsvetenskap
Medie- och kommunikationsvetenskap
B-uppsats

”Bloggarna slår underifrån”

– en undersökning av bloggarnas roll i den politiska offentligheten.

Författare: Maria Börgeson
Eleonora Cattana
VT 2005
Handledare: Anders Larsson

Abstract

Title: "The blogs strike from below" – A study of the blogs role in the political public arena ("Bloggarna slår underifrån" – en undersökning av bloggarnas roll i den politiska offentligheten.)

Authors: Maria Börgeson and Eleonora Cattana

Aim: Our aim is to investigate whether or not the blogs have become a part of a new private public according to the definition developed by Jürgen Habermas. This will be done by examining the presses archives concerning blogs and interviewing bloggers to investigate the role our sources judge that the blogs will play in this kind of public arena.

Method/Material: To map put the blogs appearance in the press and their publicity we have read all articles concerning blogs in the collected archives of the Swedish press. We have done e-mail interviews with bloggers to get a few bloggers views on our subject. Relevant literature to our topic has also been used.

Main results: Even if we can't speak of a new kind of political public arena or an equivalent of Habermas' coffeehouses it's safe to say that blogs have reinvigorated the debate and opened up a new arena. This arena is set through the blog as a format with an open dialogue and a common meeting ground.

Number of pages: 29

Course: Media and Communication studies B

University: Division of media and communication, department of information science, Uppsala university

Period: Spring term of 2005

Tutor: Anders Larsson

Keywords: Blogs, the public, the political public arena, the Internet, mainstream media, journalists, the news, opinions, critical examination, attention, a new public arena

Innehåll

1.1 Inledning.....	4
1.2 Syfte	4
1.3 Definitioner	4
1.4 Metod och Material	5
1.4.1 Validitet och reliabilitet.....	6
1.5 Avgränsningar	6
1.6 Urval.....	7
2. Teori	8
2.1 Habermas: Borgerlig offentlighet.....	8
3. Bakgrund	11
3.1 Svensk press och bloggar	13
3.1.1 Svenska Dagbladet ger sig in i leken	13
3.1.2 Vad är en blogg?	14
3.1.3 Bloggforum Stockholm 2004	15
3.1.4 Bloggar och etablissemangen.....	16
3.1.5 DN och Stockholm Spectator	17
4. Empiri.....	18
4.1 Redovisning av enkät	18
5. Analys.....	22
6. Slutsats	26
7. Källförteckning.....	27
Bilaga: Enkät.....	29

1.1 Inledning

Internet har skapat många nya möjligheter för människor runt om i världen. Genom Internet kan man få ögonblicklig kontakt med någon på andra sidan jorden via chatrum eller e-post, och få tillgång till en uppsjö av information om alla slags ämnen. Till detta kommer också chansen att uttrycka åsikter på en plattform som kan nå ett oändligt antal mottagare. Den senaste delen av Internets utveckling är bloggar (som kommer efter det engelska ordet *weblogs*), och är en slags ständigt uppdaterad loggbok på Internet.¹ Genom bloggar aktualiseras återigen den debatt som fördes i Internets barndom under tidigt 1990-tal. Internet sågs av journalister antingen som ett nytt demokratiskt redskap där alla har en chans att säga sitt eller helt enkelt som en lekplats för en samling amatörer.² I ljuset av denna utveckling kan det vara intressant att ta en närmare titt på bloggfenomenet. Vi har här främst kommit att intressera oss för den påverkan bloggen kan ha på offentligheten i relation till politik och massmedia.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka huruvida bloggar blivit en del av en återskapad politisk offentlighet i enlighet med Jürgen Habermas definition av den privata offentligheten.³ Därtill ämnar vi utreda huruvida bloggarna har någon roll att spela i den politiska offentligheten, och om så är fallet hur denna roll är konstruerad.

1.3 Definitioner

Eftersom just ordet **blogg** är det centrala i vår uppsats kommer här detta begrepp att utvecklas i detalj. Nedan följer vidare några ytterligare relaterade och centrala ord i uppsatsen. Ordet blogg kommer ursprungligen från det amerikanska ordet *Weblog* som betyder ungefär nätjournal och ordet började florera på Internet i slutet av 1990-talet.⁴ En blogg kan jämföras

---

¹ Ingrid Norrman (red.), "Fråga kulturen - varje torsdag", *GT*, 2004-11-11, s. 6.

² David Gauntlett, "Web studies: what's new" i David Gauntlett och Ross Horsley (red.), *Web Studies*, 2nd edition, Edward Arnold (Publishers) Limited, London 2004, s. 12

³ Jürgen Habermas, *Borgerlig offentlighet: Kategorierna "privat" och "offentligt" i det moderna samhället*, 12:e uppl., Arkiv Förlag, Lund 1981.

⁴ Ingrid Norrman, "Fråga kulturen - varje torsdag", *GT*, 2004-11-11, s. 6.

med en slags dagbok eller loggbok, och författaren (en bloggare) kan skriva om vad som helst från vardagliga händelser till politik och samhällsdebatt.⁵ Bloggen avspeglar ofta en persons intressen, tankar och/eller erfarenheter.⁶ En blogg kännetecknas av att den uppdateras ofta, har en enkel design och att det senast skrivna inlägget hamnar överst.⁷ Idag är det nästan lika lätt att starta en blogg som att öppna ett e-postkonto med alla de färdiga mallar som tillhandahålls av värdar som t.ex. blogger.com.⁸

Bloggosfär. Ett samlingsnamn för bloggvärlden som ibland likställs med ett community eller ett socialt nätverk.

Kommentar. En av bloggens kännetecken. Möjligheten att kommentera enskilda inlägg är det som ligger till grund för den konverserande tonen som blivit dominerande i bloggvärlden.

Bloggroll. En länklista på din blogg med de bloggar du läser regelbundet.⁹ En av bloggens karaktäristiska kännetecken.

Etablerad media. Med detta menas i denna uppsats dominerande aktörer på mediemarknaden, vars utbredning är signifikant. I begreppet ligger också att medierna verkat under en längre period. Vad gäller pressen hör t.ex. Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen hit.¹⁰ I fråga om tv och radio räknas här de statliga bolagen SVT och Sveriges Radio till etablerad media.

1.4 Metod och Material

För att definiera bloggarnas position i den politiska offentligheten har vi för avsikt att, jämte en närläsning av Habermas *Borgerlig offentlighet*, sammanställa olika artiklar om bloggfenomenet samt intervjua ett antal bloggare.

Vi har valt att använda oss av enkäter för vår materialinsamling. Vi anser detta vara det bästa sättet att få en så stor inblick i bloggfenomenet som möjligt under den begränsade tidsperiod vi har oss tilldelad. Enkäterna skickas ut som bifogad fil genom e-post till ett 18 bloggare.

---

⁵ Catharina Grünbaum, "Fråga om språket: Öppen gata, blogg och dopning", *Dagens Nyheter*, 2004-12-04, s. A39.

⁶ Gauntlett, s. 286.

⁷ "Lär dig bloggsnacket", *Internetworld*, 2005-01-21.

⁸ Gauntlett, s. 11.

⁹ "Lär dig bloggsnacket", *Internetworld*, 2005-01-21.

¹⁰ Stig Hadenius och Lennart Weibull, *Massmedier. En bok om press, radio & TV*, 8:e uppl., Albert Bonniers Förlag, Stockholm 2003, s. 49-59.

Distributionssättet kan ses som en uppdaterad version av den så kallade postenkäten där respondenterna förväntas fylla i formuläret och skicka tillbaka det med ett i förväg frankerat kuvert.¹¹ Vi använde oss av öppna frågor där respondenten inte får några svarsalternativ utan får skriva fritt.¹² I början av vår enkät förklarar vi hur vi vill att enkäten skall fyllas i samt understryker anonymitetsskyddet i vår undersökning.¹³ Enligt rekommendationer i *Sociologisk metodik* av Rosengren och Arvidsson inleder vi vår enkät med mer allmänna frågor, för att i mitten gå vidare till svårare och ömtåligare frågor, och i slutet runda av med något lättare frågor. Denna ordningsföljd används för att få ut det bästa möjliga av enkäten och för att inte efterlämna en känsla av obehag inför de mer känsliga frågorna i mittpartiet.¹⁴ Vi har i så stor utsträckning som möjligt försökt undvika så kallade ledande frågor för att inte påverka respondenternas svar.¹⁵ I övrigt har vi använt oss av litteratur relaterat till vårt ämne. Då bloggar är en relativt ny företeelse har vi läst alla artiklar i de svenska Internetbaserade pressarkiven Mediearkivet och Presstext relaterade till detta ämne. Artiklarna användes för att få en överblick över bloggarnas uppmärksammande och porträttering i svensk press.

1.4.1 Validitet och reliabilitet

Validitet kan definieras som frånvaron av systematiska mätfel där de teoretiska och empiriska begreppen stämmer väl överens och det som avses mätas mäts.¹⁶ Utifrån det underlag som vi arbetat efter tror vi oss kunna sluta oss till att validiteten i vår undersökning är relativt god för den avgränsning vi gjort.

Reliabilitet kan definieras som frånvaron av slumpmässiga (osystematiska) mätfel. Eftersom vår undersökning är av kvalitativ art kan vi dock aldrig utesluta de tolkningar som vi själva gjort av materialet vilket kan komprimera reliabiliteten.¹⁷

1.5 Avgränsningar

I tidningen Internetworld nr 11 2004 kategoriserades bloggar i 4 olika kategorier:

---

¹¹ Karl Erik Rosengren och Peter Arvidsson, *Sociologisk metodik*, 5:e uppl., Liber AB, Malmö 2002, s. 141.

¹² Rosengren och Arvidsson, s. 144.

¹³ *Ibid.*, s. 158.

¹⁴ *Ibid.*, s. 148.

¹⁵ *Ibid.*, s. 154.

¹⁶ *Ibid.*, s. 196.

¹⁷ *Ibid.*, s. 198f.

- **Åsiktsbloggen.** Den behöver inte vara yrkesorienterad. De dagbokslika inläggen är relativt lika bloggans föregångare, webbdagboken. Här handlar det oftare om känslor än om specifika ämnen. Kan dock vara inriktad på specifika ämnen, men ofta en blandning av flera olika. Här ingår även den politiska bloggen.
Exempel: I hjärtat rebell, www.erixon.com
- **Företagsbloggen.** Företagens bloggar vill i första hand bygga upp och stärka det kommersiella varumärket.
Exempel: JKL Blog, jklgroup.blogs.com
- **Branschbloggen.** Här skriver man i egenskap av sin yrkesroll. Det kan vara allt från bibliotekarier till forskare.
Exempel: Det perfekta tomrummet, www.gustavholmberg.com/tomrum
- **Nyhetsbloggen.** Här agerar mer eller mindre professionella journalister så kallade gatekeepers i nyhetsflödet, vilket innebär att de filtrerar nyheterna och skriver om de nyheter som intresserar dem.
Exempel: Internetbrus, www.internetbrus.com¹⁸

Vi har valt att avgränsa oss till kategorierna Åsiktsblogg och Nyhetsblogg då dessa stämmer bäst överens med vårt syfte att undersöka huruvida bloggar blivit en del av en återskapad privat offentlighet i enlighet med Jürgen Habermas definition. När vi i det följande talar om ”bloggar” åsyftas politiska åsiktsbloggar om inget annat anges.

1.6 Urval

I denna undersökning består vår population av de så kallade åsiktsbloggarna och nyhetsbloggarna.¹⁹ Då vi gjorde vårt urval ur denna population grundade vi detta på omständigheterna runt de bloggar respondenterna hade, genom deras ”*tidigare uttalanden, ställningstaganden och handlingar*”.²⁰ Urvalet har skapats genom tre olika förfaringssätt. I Internetworld nr 4 2005 redovisades en omröstning som gjorts av Internetworlds läsare över de bästa svenska bloggarna. Tidningens redaktion hade nominerat 50 bloggar i kategorierna politik, kultur, it & media och diverse. Internetworlds läsare hade även möjligheten att

---

¹⁸ ”Lär dig bloggsnacket”, *Internetworld*, 2005-01-21.

¹⁹ Rosengren och Arvidsson, s. 125.

²⁰ *Ibid.*, s. 124.

nominera egna förslag till omröstningen. I redovisningen av resultaten nämndes även 34 andra bloggar som fick minst två röster i omröstningen. Vi har sedan valt ut de bloggar i omröstningen som hamnade under kategorin politik och på så sätt relaterat till vårt syfte, totalt tio stycken.²¹ Det andra urvalet har skett via Internetsidan www.intressant.se, vilken kategoriserar inlägg från svenska bloggar. Via hemsidans kategori Politik och samhälle har vi hittat sex aktiva bloggare inom ämnet med inlägg från den 9:e och 10:e maj 2005.²² För att till sist också få lokalanknytning har vi valt att inkludera tre bloggare från närområdet (dvs. Uppsala). Dessa har vi funnit på Internetsidan <http://svensk.lemonad.org/>, vilken tillhandahåller kartor över svenska bloggar. På sidan kan man hitta bloggar sorterade efter var i Sverige bloggarna själva befinner sig.²³ Fördelningen av skickade enkäter till antal bloggare, samt antal inkomna svar ser ut som följer: till listade bloggare i tidningen Internetworld skickade vi tio stycken enkäter, varav sex stycken svarade. Av de sex bloggare vi funnit på Intressant.se svarade en person, och av de två bloggare från Uppsala vi funnit på svensk.lemonad.org svarade en. Det totala antalet respondenter uppgår alltså till åtta personer.

2. Teori

Vi har i denna uppsats valt att betrakta bloggfenomenet i skenet av Jürgen Habermas omskrivna verk *Borgerlig offentlighet*.²⁴ Teorin kan sägas vara mycket komplex och mångfacetterad, varför det i detta sammanhang endast är möjligt att presentera delar av betydelse för vår analys. Översikten har sin utgångspunkt i innebörden av begreppen ”offentligt” och ”privat”, samt tendentiella förändringar i strukturen av dessa.

2.1 Habermas: Borgerlig offentlighet

Vad innebär egentligen begreppet ”offentlighet”? I Habermas verk *Borgerlig offentlighet* undersöks kategorierna ”privat” och ”offentligt” ur ett historiskt - sociologiskt perspektiv. Detta sker genom en betraktelse av den borgerliga offentlighetens uppkomst runt 1700-talet

---

²¹ Christoffer Kittel, ”Internetworlds läsare: Han har Sveriges bästa blogg”, *Internetworld*, 2005-04-21.

²² www.intressant.se, 2005-05-10.

²³ <http://svensk.lemonad.org/>, 2005-05-12.

²⁴ Jürgen Habermas, *Borgerlig offentlighet: Kategorierna ”privat” och ”offentligt” i det moderna samhället*, 12:e uppl., Arkiv Förlag, Lund 1981.

till dess fall under det senkapitalistiska 1900-talet. Vad gäller distinktionen mellan kategorierna ”privat” och ”offentligt”, och definitionen av desamma, låter det sig inte enkelt göras. För det första hamnar vi i en språklig diskussion kring begreppen, genom att ett otal olika betydelser innefattas i dessa. Eftersom kategorierna står i ett symbiotiskt förhållande till varandra, är det därtill svårt att åstadkomma en distinkt gränsdragning dessa emellan. Förhållandet mellan dem förtydligas dock något genom de grunddrag Habermas skisserar kring den borgerliga offentligheten:

Den i vårt sammanhang fundamentala skiljelinjen mellan stat och samhälle skiljer den offentliga sfären från de privata området. Det offentliga området begränsar sig till den offentliga makten. [...] I det privata området inbegrips även den egentliga ”offentligheten”, ty den är ju en privatpersonernas offentlighet. Inom området förbehållet privatpersoner skiljer vi därför mellan privatsfär och offentlighet. Privatsfären omfattar det borgerliga samhället i snävare mening, alltså varuutbytets och det samhälleliga arbetets område. Familjen med dess intimsfär är inbäddad däri. Den politiska offentligheten framspringer ur den litterära; via de allmänna opinionen förmedlar den mellan stat och samhällets behov.²⁵

Offentligheten utsträcker sig således över det privata området, vilket kan sägas vara uppdelat mellan ett privat och ett offentligt område. Den borgerliga offentlighetens diskussioner tar avstamp i intimsfärens frågor kring familj, religion och moral (den litterära offentligheten) för att sedan övergå till socialsfärens problem (den politiska offentligheten). De karakteristika den borgerliga offentligheten uppvisar vittnar om ett historiskt säreget socialt område enligt Habermas:

Den borgerliga offentligheten kan först och främst förstås som de till publik församlade privatpersonernas sfär. Dessa gör snart anspråk på den av överheten reglerade offentligheten för att rikta den mot den offentliga makten själv genom att konfrontera den med interaktionens regler i varuutbytets och det samhälleliga arbetets i grunden privatiserade, men offentligt relevanta sfärer. Mediet för denna konfrontation är säreget och utan historisk förebild, nämligen det offentliga resonemanget.²⁶

Detta tar sig inledningsvis i uttryck genom en litterär offentlighet vilken kan beskrivas som ”övningsfältet för ett offentligt resonemang som ännu kretsar kring sig självt – en privatpersonernas självupplysningsprocess om de genuina erfarenheterna av deras nya privathet”.²⁷ I kaffehusen och salongerna utvecklas snart det sällskapliga samtalet till en offentlig kritik:

---

²⁵ Habermas, s. 45f.

²⁶ Ibid., s. 42.

²⁷ Ibid., s. 44.

Publiken bestående av resonerande privatpersoner tillägnar sig den av överheten reglerade offentligheten och denna etableras som en sfär för kritik av den offentliga makten. Denna process förlöper som en omfunktionering av den litterära offentligheten, som redan försetts med publikinstitutioner och diskussionsplattformar. Förmedlad via denna litterära offentlighet går den publikrelaterade privathetens erfarenhetssammanhang även in i den politiska offentligheten.²⁸

I kölvattnet av denna nya politiska offentlighet växer också en kritisk press fram, vilken kan karakteriseras som den allmänna opinionens verktyg, men genom betydelsen av det stora antalet insändare också som en del av denna allmänna opinion:

Även den dialogform som en del av artiklarna bibehållit vittnar om närheten till det talade ordet. Samma diskussion fortsätter i ett annat medium, för att sedan via lektyren återgå till det ursprungliga mediet, konversationen.²⁹

I denna tidiga press kan man således tala om en slags kreativ växelverkan. Dock bör påtalas att denna diskussion i praktiken begränsades till det borgerliga sociala skiktet, trots att den liberala borgerliga offentligheten på ett ideologiskt plan syftade till att omfatta alla medborgare.³⁰

I det senkapitalistiska samhället har den borgerliga offentligheten förfallit i och med att förhållandet mellan den privata och den offentliga sfären förstörts genom en polarisering dessa emellan, där intimsfären övergår till att vara alltmer privat, samtidigt som socialsfären blir alltmer offentlig. Vid sidan av denna polarisering kan även en sfärernas förkrympning urskiljas, samtidigt som det politiska resonemanget ersatts av konsumtion:

Den litterära offentlighetens plats intas av kulturkonsumtionens pseudo-offentliga eller skenprivata område. [---] När marknadens lagar, som behärskar varuutbytets och det samhällliga arbetets sfärer, även tränger in i den sfär som förbehållits privatpersoner som publik, förvandlas resonemanget tendentiellt till konsumtion, och den offentliga kommunikationens sammanhang sönderfaller i likformiga akter av isolerad reception.³¹

Den politiska offentligheten har gått en likartad utveckling till mötes, där för den borgerliga offentligheten viktiga syften såsom opinionsbildning och upplysning fått ge vika för kommersiella intressen. Detta tydliggörs inte bara av att den offentliga makten, dvs. staten, adresserar medborgarna som varande konsument,³² utan även (och kanske främst) av

---

²⁸ Habermas, s. 72.

²⁹ Ibid., s. 61.

³⁰ Ibid., s. 115 ff.

³¹ Ibid., s. 207 f.

³² Ibid., s. 250.

pressens transformerade funktion i offentligheten, i vilken man gått ”[f]rån privata skribenters journalistik till massmediernas offentliga tjänster”.³³ Publiciteten får i detta en viktig plats:

Offentligheten får reklamfunktioner. Ju mer den kan användas som ett medium för politisk och ekonomisk påverkan, desto mer opolitisk blir den på det hela stora taget och desto mer till skenet privatiserad. [...] Det uppstår nämligen en repolitiserad socialsfär som varken sociologiskt eller juridiskt kan subsumeras under kategorierna ”offentligt” eller ”privat”. I detta mellanområde genomtränger samhällets förstatligade områden och statens församhälleligade områden varandra utan förmedling av politiskt resonerande privatpersoner.³⁴

Den borgerliga politiska offentlighet vari privatpersoner resonerade fram den bästa lösningen på ett problem, har således tillintetgjorts. Jostein Gripsrud menar att den resonerande publikens förvandling till underhållningstörstande konsumenter är karakteristiskt för det moderna samhällets skenoffentlighet:

Offentligheten är därmed inte längre primärt ett rum där åsikter *bildas*, utan den har blivit ett rum där åsikter – och makt *visas upp* efter att de formats i slutna rum. Den har blivit en representativ offentlighet, en refeodaliserad offentlighet.³⁵

3. Bakgrund

Bloggar började först dyka upp i USA. Matt Drudge, som avslöjade att president Bill Clinton hade en affär med praktikanten Monica Lewinsky, anses ha varit var först med fenomenet (även om han själv ogillar att kallas bloggare).³⁶ Bloggningen i USA har kommit mycket långt, det mest kända fallet är hur kandidaten till demokraternas presidentkandidat Howard Dean använde sig av bloggar för att värva väljare och samla in pengar. Han genomförde inte bara e-postkampanjer utan skapade också bloggen ”Blog for America”. Det var genom att visa sig i bloggvärlden som han satte igång diskussioner på andra bloggar, och spred sig på så sätt i bloggofären. Howard Dean lyckades dock inte bli presidentkandidat, vilket många anser beror på att de argument som lämpar sig för Internet inte passar för den tv-kampanj Dean parallellt bedrev.³⁷

---

³³ Ibid., s. 233.

³⁴ Habermas, s. 226.

³⁵ Jostein Gripsrud, *Mediekultur, mediesamhälle*, 2:a uppl., Daidalos, Göteborg 2002, s. 297.

³⁶ Billy McCormac och Peter Steere, ”Billy McCormac om explosionen i bloggofären: snubbarna i pyjamas kan avgöra valet”, *Expressen/GT/Kvällsposten*, 2004-11-02, s. 4.

³⁷ Patric Hadenius, ”Dean var bäst bara på Internet”, *Forskning och framsteg*, 2004-06-17, s. 10.

Bloggar har börjat få stort inflytande i USA, speciellt inom den politiska sfären. Bland annat blev den republikanske majoritetsledaren Trent Lott tvungen att avgå efter att han hade fällt rasistiska kommentarer på kollegan Strom Thurmonds hundraårsfest, något som inte uppmärksammades av etablerad media men som skapade en storm i bloggösfären.³⁸ Bloggarna slår även hårt emot etablerad media: CBS-ankaret Dan Rather tvingades säga upp sig då det på bloggar avslöjats att nyheten om president George W Bushs särbehandling i nationalgardet i slutet av 1960-talet var falsk.³⁹ Artiklar om bloggar började dyka upp under 2002-2003 och journalisternas inställning till fenomenet har varit splittrad. Det finns de som ser bloggar som det perfekta tillfället att uttrycka sina åsikter på ett demokratiskt sätt, mycket i stil med de diskussioner som fördes om Internet i dess barndom i början 1990-talet. Den andra hälften ser istället bloggarna som ett hot och menar istället att bloggare är okvalificerade amatörer vars åsikter i aktuella frågor inte borde likställas med utbildade journalister.⁴⁰ Bloggar har även fått ett stort användningsområde runt om i resten av världen. T.ex. ger bloggar från Irak en annorlunda bild av Iraks väg mot demokrati,⁴¹ och under flodvågskatastrofen i Asien försåg ständigt uppdaterade bloggar oroliga människor med information.⁴² Likaså ger sig företagen in i bloggbranschen, inte bara genom produkt lansering utan även genom att amerikanska chefer nu fått upp ögonen för att de genom en blogg får en direktkanal utåt där de får omedelbar respons.⁴³ Många teknikföretag har hoppat på blogg trenden, både Microsoft och Google skapar blogg tjänster,⁴⁴ och snart kan man också blogga från sin Nokiamobil.⁴⁵ Bloggar kan snart även innefattas av samma lagar som andra journalister. Enligt domstolsbeslut i Kalifornien måste bloggare som läckt uppgifter om Apples kommande produkter redovisa sina källor. Domen tros kunna påverka all slags journalistik i framtiden.⁴⁶

---

³⁸ TT-AFP, *Svenska Dagbladet*, 2004-07-06, s. 12.

³⁹ Mats Wiklund, "Sorti för den goda tv-journalistiken", *Svenska Dagbladet*, 2004-12-01.

⁴⁰ Gauntlett, s. 11f.

⁴¹ Johan Wennström, "Stöd frihetskampen hos irakiska webb-bloggare", *Nya Dagen*, 2004-08-24, s. 99.

⁴² "Bloggar ger snabba svar", *Computer Sweden*, 2004-12-29, s. 6.

⁴³ Dan Gilmore, "Chefer får egna bloggar", *Computer Sweden*, 2004-09-17, s. 20.

⁴⁴ "Microsoft startar blogg tjänst", *Computer Sweden*, 2004-12-06, s. 8.

⁴⁵ Per Danielson, "Senaste trenden - blogga i mobilen", *Computer Sweden*, 2005-02-25, s. 4.

⁴⁶ TT, "USA-dom: Bloggare får inte dölja källor", *Dagens Nyheter* 2005-03-14, s. B2.

3.1 Svensk press och bloggar

Svensk media var relativt sen med att uppmärksamma bloggfenomenet. Först 2004-04-04 publicerade Dagens Nyheter sin första artikel i ämnet. Artikelns titel var "Jakten på 'Belle de jour'" och beskrev hur den brittiska vänstertidningen the Guardian "givit det oetablerade röst genom att låta författare av onlinedagböcker, **bloggar**, få plats i papperstidningen och refereras på tidningens sajt".⁴⁷ Titeln Belle de Jour refererade till en bloggande prostituerad som misstänktes vara en etablerad brittisk författare, och vann kategorin "mest välskrivna" då the Guardian redan år 2003 hade en omröstning av de bästa bloggarna i fem kategorier. I artikeln i Dagens Nyheter ges ingen närmare förklaring till vad en blogg är eller hur dessa fungerar utan de refereras enbart till som så kallade onlinedagböcker. Svenska Dagbladet nämnde för första gången bloggfenomenet en dryg månad senare i en artikel med titeln "Bomben blev bloggportal". Bomben var en poptidning i Stockholm som lade ner och sedan startade som blogg med ett antal olika skribenters funderingar kring popkultur och liknande. Svenska Dagbladet berättar att ordet blogg "kommer från engelska 'weblog' och är inget annat än en loggbok, en internetdagbok om man så vill".⁴⁸ De intervjuade i artikeln uttrycker uppskattning för bloggverktyget eftersom de menar att det är ett intressantare sätt att hålla koll på vad som händer än att läsa om det inom traditionell medias ofta begränsade ramar. De menade heller inte att kvalitén blev sämre utan snarare bättre eftersom skribenterna hade möjlighet att skriva mer fritt på bloggarna och inte var tvungna att förklara sig hela tiden.

3.1.1 Svenska Dagbladet ger sig in i leken

Efter dessa två artiklar utvecklades svenska mediers bloggbevakning till att täcka många olika fält. I början avhandlades i större utsträckning hur bloggar hade påverkat andra länder. En hel del skrivelser behandlade den demokratiska partikandidaten Howard Dean som använde Internet och bloggar för att vinna personligt och ekonomiskt stöd.⁴⁹ Inte långt efter detta började traditionell press inse den genomslagskraft som en blogg kunde ha och de fördelar som fanns med en direktlänk till den publik som man skrev för. Den 30:e augusti 2004 tillkännagavs i Svenska Dagbladet av ledarskribenten PJ Anders Linder att "[n]u slår SvD

---

⁴⁷ Oivvio Polite, Jakten på "Belle de jour", *Dagens Nyheter*, 2004-04-02, s. B2.

⁴⁸ Stefan Thungren, "Bomben blev bloggportal", *Svenska Dagbladet*, 2004-05-14, s. 71.

⁴⁹ TT-AFP, *Svenska Dagbladet*, 2004-07-06, s. 12.

ännu ett slag för livligare och modernare debatt. Från och med i dag publicerar ledarsidan en blogg, dvs en loggbok på internet [sic!] där vi gör inlägg kontinuerligt under dagen”.⁵⁰ Bloggen bär PJ:s namn men inläggen kommer ifrån alla Svenska Dagbladets ledarskribenter.⁵¹ PJ Anders Linder menade i sin ledare att ”de etablerade kvalitetsmedierna – ’mainstream’, som bloggarna gärna säger”⁵² måste följa med i utvecklingen och inte isolera sig, utan använda sig av de nya sätten att nå en publik. Internet skapar möjligheter för alla att göra sin röst hörd, vilket genererar i en ”öppnare, vitalare och mer välinformerad samhällsdebatt”⁵³ i vilken bloggar har en stor roll att spela. Vidare skriver Linder att nyheter och samhällsfrågor verkar dominera inom bloggvärlden och att klimatet är gott, att det präglas av ett intensivt utbyte och en het debatt, där alla länkar till varandra och ingen har tråkigt. Det dröjde inte länge förrän också andra tidningar insåg att detta var ett tåg som de inte kunde missa. Några dagar senare var Linda Skugge i sin krönika i Expressen mycket upprörd över att Svenska Dagbladet var först att komma på idén.⁵⁴ Kort därefter startade Expressen ett antal egna bloggar där alla redaktioner var representerade.⁵⁵

3.1.2 Vad är en blogg?

Att bloggar alltmer figurerat i media och ofta utan en tillräcklig förklaring för allmänheten avspeglades på GT-Expressen och Dagens Nyheters ”Fråga-sidor”. Det var först den 11:e november 2004 som GT-Expressen i avdelningen ”Fråga Kulturen – Varje Torsdag” förklarade orden blogg och bloggare för en förvirrad läsare.⁵⁶ I Dagens Nyheters ”Fråga om Språket” togs samma sak upp ungefär en månad senare.⁵⁷ I mitten av november samma år publicerade Dagens Nyheter en lista på de 10 viktigaste bloggarna enligt medieföretaget Observer som samtidigt rapporterade att högern låg långt före vänsterdebattörerna på nätet. Listan såg ut som följer: 1. Erik Stattin, 2. Johan Norberg, 3. PJ Just Nu, 4. Per Gudmundson, 5. Hans Kullin, 6. JKL, 7. Stockholm Spectator, 8. Nicklas Lundblad, 9. Dick Erixon och 10. Peter Lindberg.⁵⁸

---

⁵⁰ PJ Anders Linder, ”Tätare debatt med SvD.se/pj”, *Svenska Dagbladet*, 2004-08-30, s. 16.

⁵¹ www.svd.se/pj

⁵² PJ Anders Linder, ”Tätare debatt med SvD.se/pj”, *Svenska Dagbladet*, 2004-08-30, s. 16.

⁵³ PJ Anders Linder, ”Tätare debatt med SvD.se/pj”, *Svenska Dagbladet*, 2004-08-30, s. 16.

⁵⁴ Linda Skugge, ”Vi vill se Kristi Brud blogga!”, *Expressen*, 2004-09-04.

⁵⁵ <http://expressen.se/index.jsp?d=1783>

⁵⁶ Ingrid Norrman (red.), ”Fråga kulturen – varje torsdag”, *Expressen/GT*, 2004-11-11, s. 6.

⁵⁷ Catharina Grünbaum, ”Fråga om språket: Öppen gata, blogg och dopning”, *Dagens Nyheter*, 2004-12-04, s. A39.

⁵⁸ Bernt Hermele, ”Reklam och medier”, *Dagens Nyheter*, 2004-11-10, s. C10.

3.1.3 Bloggforum Stockholm 2004

I mitten av november 2004 anordnades Bloggforum Stockholm 2004 av bland annat tidningen Internetworld och bloggaren Erik Stattin, en tillställning som både Göteborgsposten och Dagens Nyheter uppmärksammade. Ett hundratal människor kom till forumet där några av Sveriges främsta bloggare diskuterade "hur den politiska debatten kan påverkas av bloggar, hur bloggar kan fungera som kunskapsstrukturer och hur media och pr-branschen påverkas av bloggar".⁵⁹ Åsikterna var många och gick isär på forumet. Frågan om källkritik på bloggarna fanns hela tiden med i diskussionen. Ekonomibloggaren Henrik Torstensson citeras i Göteborgsposten: "Det är lätt att ljuga, men svårt att inte bli upptäckt. I och med att bloggar håller koll på varandra blir de - tillsammans - snarast pålitligare än andra nätkällor."⁶⁰ Internetworld skriver att alla var mer eller mindre överens om att bloggar kunde bli en maktfaktor att räkna med i framtiden. Bloggaren Johan Norberg⁶¹ "förväntade sig snart att bloggandet kommer att nå en kritisk massa som gör det möjligt att kontrollera de vanliga medierna med ett kluster av bloggar".⁶² Emellertid menade bloggaren Rosemari Södergren⁶³ att "[b]loggare kan skriva om små saker hit och dit, men det dröjer innan de blir opinionsbildande".⁶⁴ PJ Anders Linder från Svenska Dagbladets ledarblogg var den enda journalisten som deltog och fick motta en hel del kritik. Framförallt för att det inte fanns möjlighet att kommentera inläggen på bloggen, vilket är en av grundtankarna i en blogg, och för att de saknar den centrala aspekten av källredovisning och källkritik som karaktäriserar många bloggar.⁶⁵ Vänsterjournalisten Rasmus Fleischer kommenterade blogg världens liberala dominans med att "den centralistiska traditionen inom vänstern [...] [utgör] ett hinder. En blogg kan visserligen skrivas av fler än en person, men något medium för konsensus är det inte. Av samma skäl blir bloggar suspekta för företag som inte vågar släppa på traditionell informationsstyrning".⁶⁶

---

⁵⁹Urban Lindstedt, "Bloggen är en maktfaktor", *Internetworld*, 2004-11-15.

⁶⁰Malte Persson, "Bloggocentrisk", *Göteborgsposten*, 2004-11-17, s. 55.

⁶¹www.johannorberg.net

⁶²Urban Lindstedt, "Bloggen är en maktfaktor", *Internetworld*, 2004-11-15.

⁶³<http://chadie.nu/>

⁶⁴Urban Lindstedt, "Bloggen är en maktfaktor", *Internetworld*, 2004-11-15.

⁶⁵Ibid., samt Oivvio Polite, "Nedslag/Stockholms Bloggforum: Bloggar lär oss självkritik. Dagböcker på nätet upphäver gränser", *Dagens Nyheter*, 2004-11-19, s. B5.

⁶⁶Malte Persson, "Bloggocentrisk", *Göteborgsposten*, 2004-11-17, s. 55.

3.1.4 Bloggar och etablissemang

Datortidningen Computer Sweden uppmärksammade i december 2004 att SVT-anställda Per Gudmundson, redaktör för samhällsprogrammen Studio24, Korseld och Pressklubben, tvingats sluta skriva på sin populära blogg "gudmundson". Det var efter att Gudmundson tagit upp frågan om opartiskhet med sin chef som han belagts med skrivförbud. Jan Axelsson, enhetschef för Kultur och samhälle på SVT, beslutade att bloggen inte överensstämde med SVT:s krav på objektivitet och därför måste stängas ner.⁶⁷ SVT utsattes efter detta för mycket kritik främst gällande yttrandefriheten, men tillbakavisade all sådan.⁶⁸ Enligt Internetworld har inte heller politikerna varit sena att hoppa på bloggtåget. Både moderaternas före detta statsminister Carl Bildt och den socialdemokratiska vice ordförande för EU-kommissionen Margot Wallström bloggar. En av de första politiker som började blogga var moderaternas partisekreterare Sven Otto Littorin som i sin blogg fokuserar på näringslivsfrågor. Han menar att han där kan vara lite friare: "Jag kan testa idéer som inte är fastlagda någonstans. Det är ett perfekt redskap."⁶⁹ Kristdemokraterna är de mest aktiva bloggarna i riksdagen med fyra bloggar. Ingen av de tillfrågade politikerna i Internetworlds artikel tror att politikerbloggar kommer få en sådan genomslagskraft att de kommer påverka valresultaten år 2006.⁷⁰ I en rapport som DN omnämner tror Medieföretaget Observer tvärtom att bloggare kommer bli en politisk maktfaktor till nästa val.⁷¹ Alexander Mason på Observer menar ytterligare att detta var vad som hände i det amerikanska valet. Han tror vidare att det kommer utkristallisera sig bloggar med journalistiska ambitioner som kommer bli de viktigaste. Sören Holmberg, känd valforskare och professor vid Göteborgs Universitet, menar att de svenska partierna just nu sitter och funderar över hur de skall kunna använda sig av bloggar i valet. Han anser dock också att med etablissemangets intåg och möjliga övertag i bloggvärlden så kommer de verkliga entusiasterna att flytta vidare till någonting nytt.⁷²

---

⁶⁷ "Slutbloggat för tv-anställd", *Computer Sweden*, 2004-12-06, s. 4.

⁶⁸ Joacim Mattisson, "Bloggar är nästa kanal för SVT", *Internetworld*, 2005-02-09.

⁶⁹ Urban Lindstedt, "Bloggen ger skjuts åt partipolitiken", *Internetworld*, 2005-02-21.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Andreas Ekström, "Bloggare kan avgöra valet 2006", *Dagens Nyheter*, 17.04.2005, s. C3.

⁷² Ibid.

3.1.5 DN och Stockholm Spectator

Debatten kan gå hett till när medievärldens journalister och bloggare drabbar samman. Den senaste tidens uppmärksamhet kring bloggar och den roll de kan komma att spela i framtiden har nu börjat debatteras även i etablerad media. Stefan Jonsson skriver den 21 april 2005 i Dagens Nyheters kulturbilaga om Stockholm Spectator-bloggen Stambord. Under artikelns titel "Bisarra personangrepp i virtuellt Vilda västern" låter Jonsson förstå att Stockholm Spectator inte gör ett tillfredsställande jobb: "Surfar man in på Stockholm Spectators nätkronikor (så kallade **bloggar**) konstaterar man snart att nättidningens poäng är just att svensk journalistik är så lögnaktig och debatten så vänstervriden att den bör läggas ned. Eller för att tala med en kommentator på sajten: 'det är först sedan Stockholm Spectator började som jag fattat hur dålig svensk press egentligen är'."⁷³ Vidare anser han att bloggarnas författare tycker sig sitta inne med sanningen om USA, då en del av dem härstammar därifrån, och att de utsätter svenska journalister som skriver om USA för systematisk mobbning. Därtill är de alltför högervidna och understödjer inte sina argument med fakta: "Detta förklarar nog också varför nätet kan flöda över av bisarra argument, extrema yttranden och personangrepp som vore otänkbara i tryckta medier. Internet är alltså ett slags virtuellt Vilda Västern."⁷⁴ I relation till skillnaderna mellan journalistik i etablerade medier och författare av bloggar kommenterar artikelförfattaren vidare: "Många uppskattar denna friska 'mediekritik'. De glömmer helheten - att SS [Stockholm Spectator, vår anm.] redigeras enligt principer som ligger bortom allt som förknippas med god publicistisk sed. De som gillar SS [Stockholm Spectator, vår anm.] måste förklara varför elektronisk publicering inte behöver följa samma regler som tryckt skrift."⁷⁵ I en artikel i Expressen/GT den 23 april bemöter sedan Michael Moynihan och Billy McCormac, två av medarbetarna på Stockholm Spectator, DN:s artikel. De menar att "svenska journalisters politiska tillhörighet ofta påverkar nyhetsrapporteringen" och att de "noggrant dokumenterat dessa felaktigheter, vinklingar och tillfälliga fall av plagiat för en liten skara intresserade läsare".⁷⁶ De menar att Stefan Jonsson anklagat dem "för 'falska beskyllningar', 'bisarra personangrepp' och dessutom för att använda skumma källor - dock

---

⁷³ Stefan Jonsson, "Bisarra personangrepp i virtuellt Vilda västern", *Dagens Nyheter*, 2005-04-21, s. B6.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Billy McCormac och Michael Moynihan, "Michael Moynihan och Billy McCormac: DN behöver oss", *Expressen/GT/Kvällsposten*, 2005-04-23, s. 4.

utan att citera en enda rad från en artikel i Spectator”.⁷⁷ De motsätter sig den etikett som högerviden som de anser sig tilldelad samt att författaren av DN:s artikel använder ett språk som för tankarna till bl.a. Ku klux klan genom ordet ”lynchjubil” och att referera till Stockholm Spectator som SS. De opponerar sig också mot de faktafel som DN:s författare klandrat dem för och försöker vidare förklara dessa. Om bloggarnas tillförlitlighet skriver medarbetarna på Stockholm Spectator: ”Men framväxten av **bloggar** kan bara ses som en positiv utveckling i demokratiseringen av den offentliga debatten. Påståendet att bloggarna saknar täckning och trovärdighet håller inte. Marknaden är självreglerande och precis som i tidningsbranschen faller de oseriösa aktörerna bort.”⁷⁸

4. Empiri

Presentationen i följande avsnitt är endast baserad på det svarsunderlag vi tillhandahållit. Det har inte varit möjligt att lyfta fram samtliga svar och åsikter, varför de åsikter som här lyfts fram grundar sig på de mest samstämmiga svaren om inget annat anges. Termen etablerade medier bör också förklaras närmare. I detta sammanhang innebär begreppet allmänt kända och lästa medier.

4.1 Redovisning av enkät

Av de totalt åtta personer som besvarat vårt frågeformulär kom de flesta i kontakt med bloggning av en slump. Många fick upp ögonen för företeelsen genom att bloggandet växte sig starkt och fick mycket uppmärksamhet i USA:

I början på 2003 förstod jag att det var en debatt på Internet som startade kritiken som ledde till att en av USA:s mäktigaste politiker, senatsledaren Trent Lott, avgick. De traditionella medierna uppfattade inte innebörden i vad Lott hade sagt på en offentlig bjudning, men privatpersoner som drev bloggar började diskutera det på nätet. Då förstod jag vilket inflytande bloggar kan ha i samhällsdebatten.

Att en viss tidigare debattvana också är märkbar hos de svarande bloggarna, antingen genom att många är eller har varit politiskt aktiva, eller genom att de ofta besökt olika debattforum, visar prov på ett brett åsiktsregister samt en tendentiell vilja att ventilera dessa offentligt.

---

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Billy McCormac och Michael Moynihan, ”Michael Moynihan och Billy McCormac: DN behöver oss”, *Expressen/GT/Kvällsposten*, 2005-04-23, s. 4.

Ett centralt svar på frågan kring blogggen syfte är just en önskan om att nå ut med sina åsikter till en läsande publik, för vilket bloggen anses vara ett okomplicerat och anpassningsbart verktyg:

Jag ville pröva själva mediet och dessutom få möjlighet att få in en helt annan agenda än den som dominerar det politiska samtalet.

Majoriteten av de bloggare som svarat på enkäten beskriver själva sina bloggar som liberala eller högerinriktade åsiktsbloggar av politisk art (endast en person uppger sig ha en vänsterinriktning på sin blogg). Granskning och ifrågasättande är väsentliga teman som ofta återkommer för att beskriva blogggen syfte:

Om jag ska ge en etikett så är det: ”anti-etablissemang”. [...] Jag tycker både politikerna och medieeliten är trötta och försoffade. De följer bara gamla mallar och går aldrig utanför dem. De ifrågasätter inte, eftersom de själva tjänar på status quo. Jag tror dagens politiska och mediala elit inte är ett dugg bättre än den aristokratiska eliten på slutet av 1800-talet. Bloggarna slår underifrån och utmanar politiker, medier och andra makthavare.

Att dagligen läsa andra bloggar ses som något av en självklarhet, och en viss tendens till att läsa bloggar liknande ens egen medges. Med andra ord är det samhällsdebatterande och företrädesvis liberala bloggar som besöks mest frekvent:

[Jag följer helst] [b]loggar som innehåller synpunkter på och kunskaper om ämnen och frågor (politiska, ideologiska, estetiska) jag intresserar mig för. Jag följer numera nästan enbart svenska bloggar. Inte nödvändigtvis sådana vars upphovsmän bor i Sverige, men sådana som handlar om Sverige (politik, ideologi, kultur osv.). Med några undantag. Vad gäller politiska bloggar följer jag mest de liberala eftersom jag anser det mesta som skrivs i vänsterbloggarna vara trams. Bloggar som handlar om kultur har vi inte så många (i Sverige); sådana skulle jag vilja följa. [...] Jag har svårt för dagboksbloggar, åtminstone sådana som handlar om meningslösa vardagshändelser (t.ex. ”Idag var jag ute och gick med min hund”, ”Morgongröten var god”, ”Titta vilka fina bilder jag tagit på min trädgård”). Har också svårt för ”kollhållarbloggarna”, sådana som mest länkar vidare till andra bloggar eller pappersmedia utan att komma med något eget eller sortera genom ett personligt temperament (mymarkup.net är ett exempel). Liksom för bloggar som ägnar sig åt att göra reklam för bloggarens yrkeskarriär i t.ex. pappersmedia.

Alla uppger att det förekommer att man kommenterar andras bloggar, även om några bloggare oftare ägnar sig åt detta än andra. Att kommentera andras bloggar ses av många både som ett sätt att dra uppmärksamhet till sin egen blogg och ett sätt att bygga nätverk, även om det främsta motivet till sådan respons uppges vara att skapa debatt:

Oftast citerar jag något bra som någon annan blogg skrivit och länkar till den så att mina läsare kan se hela resonemanget om de vill. Ibland är jag inte överens med

bloggar som jag ändå gillar, då kan det bli debatt mellan bloggarna. Sådana debatter har vi haft om t.ex. moderaternas förflyttning mot mitten och om DNA i brottbekämpningen.

Läsarna anses ha mycket stor betydelse som motivationsfaktor. Ungefär hälften av bloggarna menar att läsarna också har ett stort inflytande över bloggans innehåll:

Mycket av det jag skriver om baseras på tips och jag ändrar ofta åsikter utifrån läsare som hör av sig och tillför ny information.

Den övervägande delen av de svarande anser att bloggar har mycket att bidra med till det offentliga samtalet, inte bara genom bloggarnas räckvidd, utan även genom dess karaktär av opinionsbildare och mediegranskare. Härigenom förs en alternativ nyhetsagenda fram:

Det [bloggarna] utmanar de traditionella dominerande medierna. Dels genom att granska dem men också genom att lyfta fram andra händelser och fakta som de inte bedömer som intressanta.

Att bloggarna kan bli en bestående maktfaktor i det offentliga samtalet ses som en trolig utveckling, inte minst med avseende på den starka ställning bloggarna erhållit i USA. Därtill skapar bloggarna en grogrund för ett mer varierat offentligt samtal där i princip vem som helst har möjlighet att delta i debatten:

Bloggarna gör att betydligt fler åsikter kan höras i det offentliga samtalet. Bloggarna ger en arena åt rösterna som eliten inte vill höra - en elit som inbördes tycker mycket lika och där åsiktsbredden är extremt begränsad. I den meningen är bloggare en fjärde statsmakt - andra åsikter tränger sig in på torget där samhällsdebatten pågår. Hur stark den blir beror på hur många som besöker och läser bloggarna. Om trafiken fortsätter att öka som under det senaste året, kan några bloggar komma att få lika stort genomslag som en traditionell tidning. Den utvecklingen har redan skett i USA.

Endast en av de tillfrågade, för övrigt den enda med en vänsterinriktad blogg, anser att bloggarna inte nämnvärt kan påverka det offentliga samtalet annat än i ett litet perspektiv:

Tror att bloggarna starkt överskattar sin förmåga att påverka det offentliga samtalet i stort, visst det kan väl ske i något enstaka fall. De bloggar som kommer få störst [inflytande] är dom som redan är skrivna av offentliga personer. I det lilla tror jag dock att de [bloggarna] kan göra skillnad genom att varje person kan skapa sin egna blogg och inom bloggarens krets kommer det finnas egna kändisar.

Dock bör tilläggas att också många av de bloggare som betecknar sig som liberala påpekar att bloggarna än så länge verkar på en arena som i viss mån kan sägas vara avskild det offentliga samtal som pågår i etablerade medier. Många uppfattar det som att de etablerade medierna inte vill släppa in bloggarna i samhällsdebatten, något som förmodas vara ett

tecken på att journalisterna känner sig hotade av bloggarnas granskning av deras arbete. Bloggarnas inställning till de etablerade medierna är också överlag negativ. De anses både vara ytliga och ha en mycket liten åsiktsbredd:

Jag kan ju inte påstå att jag älskar dem [de etablerade medierna]. I och med att man kan läsa utländsk media på nätet kan man få ett annat och mer kvalitativt perspektiv på världshändelser (och framför allt mindre provinsialt). Inte ens vad gäller sådant som försiggår i Sverige är svensk media alltid bäst. Man är i hög grad beroende av ett visst perspektiv: det socialdemokratiska/68-vänstriga. Vilket särskilt gäller s.k. public service: SR och SVT, men också Aftonbladet och de flesta kultursidor. I utrikesjournalistiken är det som värst, särskilt vad gäller bilden av USA och skildringen av Israel-Palestina-konflikten. Skräckexemplet är TT, som gör sken av att vara "objektiva" men ofta inplaceras utrikesnyheter i en särskild ytterkantvänsterideologi. Kultursidorna har dock inte ännu utmanats på allvar av bloggarna, annat än vad gäller just politik och ideologi.

Bloggarnas förhållande till de etablerade medierna är emellertid inte fullständigt enhetligt. En person menar därtill att det inte går att uttala sig om etablerade medier som helhet, utan att det finns inbördes skillnader:

Tycker väl bra om etablerade media men det beror på vad för media du talar om, det är stor skillnad på SR och Expressen men i stort sätt gör de väl sitt jobb. Tror att etablerade mediernas intåg i bloggvärlden kan få positiva konsekvenser för bloggvärlden i stort.

Detta står något i opposition till de andra bloggarnas åsikter om etablerade medier och om huruvida det kan betraktas som positivt att journalister får betalt av sina arbetsgivare för att starta egna bloggar (t.ex. Expressens skribent Linda Skugge):

Däremot har jag svårt att förstå de etablerade mediernas rädsla för bloggarnas konkurrens som gör att de själva startar bloggar med sina krönikörer som flaggbärare. Krönikorna fanns där innan bloggtekniken kom och det tillför inte så mycket att de presenteras i ett nytt format.

Det föreligger med andra ord en viss misstänksamhet mot de etablerade mediernas sätt att beskriva och bemöta bloggfenomenet, främst genom att man felbedömt bloggarnas funktion i det offentliga samtalet, där bloggösfärens genomslagskraft snarare har sin grund i den mångfald av åsikter som får komma till tals än i formatet i sig.

5. Analys

Vårt syfte har varit att undersöka om bloggar har blivit en del av en återuppfunnen politisk offentlighet och om så är fallet, på vilket sätt de är en del av den. Svenska bloggar av idag har varit omskrivna i etablerad press sedan början av 2004 både som fenomen i stort och genom att enskilda bloggar eller bloggare har uppmärksammats. Det kan på så sätt antas att bloggar är en del av det politiskt offentliga området i en mer traditionell mening genom den uppmärksamhet de får i pressen, vilken enligt Habermas tillhör den privata kategorins offentliga sfär.⁷⁹ I enlighet med denna kategorisering kan även bloggar räknas till den privata kategorins offentliga sfär, närmare bestämt till den så kallade politiska offentligheten. Men då de etablerade medierna, både enligt Habermas och enligt de tillfrågade bloggarna, allt mer går ifrån en dialog med sina läsare uppstår en djup spricka i det som Habermas benämnde som den politiska offentligheten. Massmediernas kommersialisering har resulterat i en tilltagande förlust av dialogen, parallellt med att man övergått till att enbart förmedla information till privatpersoner som varande konsument.⁸⁰ Bloggar kan på så sätt ses som ett nytt alternativ för privatpersoner att återigen ta ett steg in i den politiska offentligheten, vilken enligt Habermas traditionellt sett främjats av privatpersoner.⁸¹ Men eftersom variationen av bloggar nästintill är oändlig kan man naturligtvis inte påstå att samtliga utgör en del av den politiska offentligheten. Däremot är det möjligt att inordna dagboksbloggarna, för att ta ett exempel, i en ny slags litterär offentlighet, på samma sätt som de politiska åsiktsbloggarna kan sägas ingå i den politiska offentligheten.

Som en av bloggarna uttryckte det öppnar bloggarna upp för att en mångfald av åsikter kan föras fram i det offentliga samtalet, genom att ”andra åsikter tränger sig in på torget där samhällsdebatten pågår”. De flesta av bloggarna menar dock att bloggar ännu inte har en så stor del av den politiska offentligheten. Denna svårighet att tillerkännas relevans kan ha sin grund i att medierna alltsedan kommersialiseringen dominerat den politiska offentligheten. Ett tecken på detta kan sägas vara att bloggarna tror sig upplevas som ett hot av etablerad media, vilket i sin tur förklarar motståndet mot att bloggarna släpps in i den politiska offentligheten. De etablerade mediernas dominerande ställning i den politiska offentligheten kan vara en

---

⁷⁹ Habermas, s. 61.

⁸⁰ Habermas, s. 250.

⁸¹ Ibid., s. 72.

förklaring till att många av de tillfrågade bloggarna är så negativt inställda till etablerad media:

Åsiktsbredden är minimal eftersom journalistkrået inte tolererar avvikelser. Vill man ha jobb måste man tycka som de andra. Det gör att analyserna blir ytliga och förutsägbara. När det gäller utrikesrapporteringen är de etablerade medierna inkompetenta. De ger grovt partiska, för att inte säga fördomsfulla, rapporter om andra länder och internationella skeenden. Man har inskränkta Sverige-glasögon på omvärlden.

De tillfrågade bloggarna tror dock överlag att bloggar kan komma att ta stor plats i det offentliga rummet och hänvisar ofta till den utveckling som skett i USA, vilken också influerat många att starta en egen blogg. Även de artiklar vi läst avspeglar denna åsikt då bloggare har påverkat både det politiska och mediala området i USA och på så sätt blivit en betydelsefull del av den politiska offentligheten.

Då bloggare ännu inte på allvar har släppts in i den offentliga debatten har de ändå skapat egna möjligheter att synas utanför Internet. Detta har t.ex. skett genom Stockholm Bloggforum 2004, som efter den första debatten ser ut att bli ett återkommande evenemang. Initiativtagarna till forumet är själva bloggare och genom att skapa en nyhetshändelse uppmärksammades de också i flera tidningar. Även om bloggarna upplever det som att journalisterna inte vill släppa in dem i den offentliga debatten och erkänna deras åsikter som relevanta, så vill journalisterna själva gärna bli en del av bloggofären. Däröver uttrycker en av de responderande bloggarna förvåning, och det uppfattas som att det rör sig om en rädsla för bloggarnas konkurrens. Det skulle emellertid kunna hävdas att journalister och politiker genom att ge sig in i bloggvärlden öppnar möjligheter för att skapa en gemensam arena, där det offentliga samtalet inrymmer företrädare för alla slags intressen.

Bloggen i sig bygger, som många av våra respondenter framhållit, på att bloggarna läser varandras bloggar, kommenterar och diskuterar och på så sätt håller igång ett offentligt samtal som i sin tur skapar en grogrund för nya tankar och åsikter. Det är denna öppna och direkta mötesform som för tankarna till den borgerliga offentlighetens kaffehus. Kanhända kan man med bloggarnas inträde tala om en återuppfinnning av det offentliga:

På ett plan handlar återuppfinnandet av det offentliga om att skapa nya former av offentligt liv som ligger utanför staten. Detta var naturligtvis det tema som Habermas ville betona i sin argumentering kring framväxten av den borgerliga offentligheten: denna offentlighet var viktig, hävdade han, därför att den var skild från staten och intog

en potentiellt kritisk ståndpunkt i fråga om utövandet av offentlig makt. Detta tema har sin relevans än idag, även om det måste granskas på nytt i relation till de förändrade förhållanden under vilka medieorganisationerna verkar. Idag måste återuppfinnandet av det offentliga ske i en symbolisk miljö [...].⁸²

Liksom i kaffehuset och salongerna är bloggarnas virtuella rum främst en plats för kritisk granskning av den offentliga makten. Men där pressen i den förgångna borgerliga offentligheten kunde betraktas som en medborgarnas förlängda arm, är de etablerade medierna idag själva föremål för granskning av bloggarna. Kanhända kan denna motreaktion förklaras med att mediernas etablering och kommersialisering både skapat likriktning och transformerat dem till att delvis bli en del av den offentliga makten. De har med andra ord gått från de privata skribenternas journalistik till massmediernas offentliga tjänster som Habermas uttryckt det. En annan del av förklaringen därtill kan ligga i journalisternas professionalisering och en avtagande tendens till dialog:

Den medierade offentligheten är *icke-dialogisk* i den meningen att producenter och mottagare av medierade symboliska former i allmänhet inte är inbegripna i någon dialog med varandra. Producenterna producerar i allmänhet mediebudskap för ett obestämt antal potentiella mottagare, och mottagarna tar i allmänhet emot dessa budskap under förhållanden som gör det omöjligt för dem att på något direkt och diskursivt svara producenterna.⁸³

Dessa för offentligheten förlorade egenskaper har istället återigen kommit att bli mycket viktiga genom bloggfenomenet, vilket också kännetecknas av dialog och debatt. Just därför att bloggandet inte är professionaliserat och etablerat kan man tala om en återupfunnen politisk offentlighet, där det offentliga resonemanget återupptagits. Härigenom faller de etablerade mediernas försök att starta egna bloggar platt till marken, i alla fall så länge som dessa fortfarande bara är ytterligare en plats att visa upp åsikter (om än i ett annorlunda format), och så länge som det inte bereds plats åt varken kommentarer eller debatt. Bloggar är naturligtvis verktyg för att nå ut med åsikter, men det är viljan till dialog som avgör huruvida man kan tala om en återupfunnen politisk offentlighet. Det är också just genom dialogen som åsikter bildas snarare än visas upp.

Frågan är emellertid om de liberala bloggarnas dominans över de vänsterinriktade sådana vittnar om en slags konsensuskultur, där diskussionen endast pågår mellan de som redan är överens. Utifrån respondenternas svar kan detta inte sägas vara fallet: det stora flertalet

---

⁸² John B Thompson, *Medierna och moderniteten*, 1:a uppl., Daidalos, Göteborg 2001, s. 291f.

⁸³ Thompson, s. 304.

besöker emellanåt bloggar med motsatt politisk hemvist, även om det finns en tendens till läsa och kommentera bloggar av liknande ideologiskt slag. Att vänsterbloggarna är förhållandevis få i jämförelse med de liberala bloggarna kan därjämte ha en historisk förklaring i det att man inom den liberala rörelsen har en grundlagd tradition av att föra ett offentligt resonemang (betänk t.ex. Habermas tankar kring kaffehuset och de liberalas tidiga förespråkandet av yttrande- och tryckfrihet). Man kan fråga sig om också denna genom Internet återupptagna diskussion medför begränsningar av socialt slag, på samma sätt som det offentliga resonemanget i den klassiska borgerliga offentligheten i praktiken begränsades till det borgerliga sociala skiktet. Frågan låter sig naturligtvis inte enkelt besvaras, utan vi får här begränsa oss till att konstatera att Internetanvändningen liksom tillgängligheten successivt ökar,⁸⁴ vilket implicerar att diskussionen inte omedelbart kan sägas fungera utestängande.

Från journalistiskt håll har bloggarna kritiserats för att varken redovisa källor eller ha uttalade etiska regler.

Sanningen hämtas ibland från en anonym källa som SS [Stockholm Spectator, vår anm.] åberopar eller också från en uppgiven amerikansk källa som utan vidare postuleras som mer trovärdig än den angripne skribentens källor. Däremot undviker SS de källor som stöder skribentens yttrande. SS [Stockholm Spectator, vår anm.] undviker också att placera skribentens yttrande i sitt sammanhang, men placerar det gärna i nya, komprometterande sammanhang. [---] Många uppskattar denna friska "mediekritik". De glömmer helheten - att SS [Stockholm Spectator, vår anm.] redigeras enligt principer som ligger bortom allt som förknippas med god publicistisk sed. De som gillar SS [Stockholm Spectator, vår anm.] måste förklara varför elektronisk publicering inte behöver följa samma regler som tryckt skrift.⁸⁵

Debatten mellan journalister och bloggare har varit omfattande och bitvis hätsk.

Journalisternas kritik har främst kommit att handla om att bloggare ibland framställs som ett nytt slags journalister utan att anamma journalistikens etiska regelverk. Många bloggare vi intervjuat menar dock att det genom läsarnas kritiska ögon finns en självsanerande funktion, varför man aktar sig för att publicera fakta som inte är väl underbyggd:

Det är lätt att ljuga, men svårt att inte bli upptäckt. I och med att bloggar håller koll på varandra blir de - tillsammans - snarast pålitligare än andra nätkällor.

Den splittrade inställningen till bloggar som fenomen är likafullt inte ovanlig bland journalister. Redan då hemsidor slog igenom på Internet fördes en liknande diskussion:

---

⁸⁴ Hadenius och Weibull, s.432.

⁸⁵ Stefan Jonsson, "Bisarra personangrepp i virtuellt Vilda västern", *Dagens Nyheter*, 2005-04-21, s. B6.

Blogging is a good old style of the Internet, and thus we see just the same debates as when the first personal homepages were put on the Web in the early to mid-1990-s. Those in favour see these things as 'democratic' and a chance for everyone to 'have their say'. The critics, usually professional print journalists who do not want to be usurped by the new technology, condemn the phenomenon as a sandpit for the rambling amateur.⁸⁶

Det bör framhållas att bloggar, varken av journalister, läsare eller bloggare själva, får förväxlas med journalistik. Bloggning bör snarare uppfattas som privata personers offentliga resonemang och ingenting annat.

6. Slutsats

De politiska åsiktsbloggarnas inträde i offentligheten har skapat en öppen och direkt mötesform som gör att man skulle kunna tala om en återupppfinning av den politiska offentligheten. För bloggarna, liksom för den borgerliga offentlighet Habermas redogjort för, är en kritisk granskning av den offentliga makten fundamental. Den offentliga makten innefattar i det senkapitalistiska samhället den makt som utövas av både politiker och medier, där det bland bloggarna finns en strävan efter att förändra och kanske också utmana den rådande politiska agendan och medieagendan. Jämte den kritiska funktionen är bloggarnas dialogiska natur grundläggande, där åsikter snarare skapas än visas upp. Det är också denna kritiska och debatterande roll som lyfts fram av de bloggande respondenterna. Från de granskade journalisternas sida riktas emellertid kritik mot bloggarna för att inte ha en ordentlig källhänvisning eller följa etiska regler. Dock kan konstateras att bloggandet inte kan betraktas som journalistik, utan att det snarare är att betrakta som ett sorts återupprättande av det offentliga resonemanget. Trots att bloggarna ännu inte på allvar släppts in den etablerade politiska offentlighetens debatt kan det antas att bloggar i framtiden kommer att erhålla en större plats i detta offentliga rum, även om utvecklingen kan ta andra vägar än vad som skett i USA.

Kanhända är det för tidigt att entusiastiskt tala om en demokratisering av ordet, men den politiska offentligheten kan med bloggarnas intåg i varje fall sägas ha återupplivats en aning. Huruvida denna utveckling är stagnerande eller om vi i framtiden kommer att tala om bloggar som virtuella kaffehus återstår att se.

---

⁸⁶ Gauntlett, s. 12.

7. Källförteckning

Litteratur:

Gauntlett, David, "Web studies: what's new" i Gauntlett, David & Horsley, Ross (eds.), *Web Studies*, 2nd edition, Edward Arnold (Publishers) Limited, London 2004.

Gripsrud, Jostein, *Mediekultur, mediesamhälle*, 2:a uppl., Daidalos, Göteborg 2002.

Habermas, Jürgen, *Borgerlig offentlighet: Kategorierna "privat" och "offentligt" i det moderna samhället*, 12:e uppl., Arkiv Förlag, Lund 1981.

Hadenius, Stig och Weibull, Lennart, *Massmedier. En bok om press, radio & TV*, 8:e uppl., Albert Bonniers Förlag, Stockholm 2003.

Rosengren, Karl Erik och Arvidsson, Peter, *Sociologisk metodik*, 5:e uppl., Liber AB, Malmö 2002.

Thompson, John B, *Medierna och moderniteten*, 1:a uppl., Daidalos, Göteborg 2001.

Tidningar och tidskrifter:

"Bloggar ger snabba svar", *Computer Sweden*, 2004-12-29, s. 6.

Danielson, Per, "Senaste trenden - blogga i mobilen", *Computer Sweden*, 2005-02-25, s. 4.

Ekström, Andreas, "Bloggare kan avgöra valet 2006", *Dagens Nyheter*, 17.04.2005, s. C3.

Gilmore, Dan, "Chefer får egna bloggar", *Computer Sweden*, 2004-09-17, s. 20.

Grünbaum, Catharina, "Fråga om språket: Öppen gata, blogg och dopning", *Dagens Nyheter*, 2004-12-04, s. A39.

Hadenius, Patric, "Dean var bäst bara på Internet", *Forskning och framsteg*, 2004-06-17, s. 10.

Hermele, Bernt, "Reklam och medier", *Dagens Nyheter*, 2004-11-10, s. C10.

Jonsson, Stefan, "Bisarra personangrepp i virtuellt Vilda västern", *Dagens Nyheter*, 2005-04-21, s. B6.

Kittel, Christoffer, "Internetworlds läsare: Han har Sveriges bästa blogg", *Internetworld*, 2005-04-21.

Linder, PJ Anders, "Tätare debatt med SvD.se/pj", *Svenska Dagbladet*, 2004-08-30, s. 16.

Lindstedt, Urban, "Bloggen är en maktfaktor", *Internetworld*, 2004-11-15.

Lindstedt, Urban, "Bloggen ger skjuts åt partipolitiken", *Internetworld*, 2005-02-21.

”Lär dig bloggsnacket”, *Internetworld*, 2005-01-21.

Mattisson, Joacim, ”Bloggar är nästa kanal för SVT”, *Internetworld*, 2005-02-09.

McCormac, Billy och Steere, Peter, ”Billy McCormac om explosionen i bloggofären: snubbarna i pyjamas kan avgöra valet”, *Expressen/GT/Kvällsposten*, 2004-11-02, s. 4.

”Microsoft startar bloggtjänst”, *Computer Sweden*, 2004-12-06, s. 8.

Norrman, Ingrid (red.), ”Fråga kulturen - varje torsdag”, *GT*, 2004-11-11, s. 6.

Persson, Malte, ”Bloggocentrisk”, *Göteborgsposten*, 2004-11-17, s. 55.

Polite, Oivvio, Jakten på ”Belle de jour”, *Dagens Nyheter*, 2004-04-02, s. B2.

Polite, Oivvio, ”Nedslag/Stockholms Bloggforum: Bloggar lär oss självkritik. Dagböcker på nätet upphäver gränser”, *Dagens Nyheter*, 2004-11-19, s. B5.

Skugge, Linda, ”Vi vill se Kristi Brud blogga!”, *Expressen*, 2004-09-04.

Slutbloggat för tv-anställd”, *Computer Sweden*, 2004-12-06, s. 4.

Thungren, Stefan, ”Bomben blev bloggportal”, *Svenska Dagbladet*, 2004-05-14, s. 71.

TT, ”USA-dom: Bloggare får inte dölja källor”, *Dagens Nyheter* 2005-03-14, s. B2.

TT-AFP, *Svenska Dagbladet*, 2004-07-06, s. 12.

Wennström, Johan, ”Stöd frihetskampen hos irakiska webb-bloggare”, *Nya Dagen*, 2004-08-24, s. 99.

Wiklund, Mats, ”Sorti för den goda tv-journalistiken”, *Svenska Dagbladet*, 2004-12-01.

Internetkällor:

www.intressant.se, 2005-05-10.

<http://svensk.lemonad.org/>, 2005-05-12.

Bilaga: Enkät

Här är några frågor till dig. Svara så kort eller så långt som du vill. Skriv bara in svaren under respektive fråga och bifoga i ett mail till oss. Du kommer vara helt anonym i vår undersökning. Tack så hemskt mycket för din medverkan!

Några Frågor:

Om din blogg:

1. Hur kom du i kontakt med bloggning?
2. Av vilken anledning startade du en blogg?
3. Hur skulle du själv beskriva din blogg?

Om andra bloggar:

4. Följer du andra bloggar?
5. Om så är fallet, vilka slags bloggar följer du helst??
6. Brukar du kommentera andras bloggar?

Om bloggar i allmänhet:

7. Vad tror du att bloggar bidrar med till det offentliga samtalet?
8. Vad tycker du om etablerade medier (press, tv, radio etc. t.ex. DN, SvD, SVT) ?
9. Bloggar har börjat uppmärksammas en del i etablerad media. Vad tycker du om det som skrivs?

Om bloggar och innehåll:

10. Vilken betydelse spelar dina läsare för dig/ din blogg? Och för dess innehåll?
11. Hur får du oftast uppslag till vad du skriver om på din blogg?
12. Har innehållet på din blogg uppmärksamrats någon annanstans? På andras bloggar eller i etablerade medier?